Ч. 12. Львів, Неділя дня 16 (28) січня 1900. Річник IV.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австри:
на цілий рік . 10 зр. (20 кор.)
на пів року . 5 зр. (10 кор.)
на чверть року 2·50 зр. (5 кор.)
на місяць . 85 кр. (1 к. 70 с.)
За границею:
на цілий рік . . 16 рублів або 36 франків
на пів року . 8 рублів або 16 франків
Поодиноке число по 8 кр. ав.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Русланових псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о год. 6-ій пополудни.
Редакция, адміністрация і експедиция »Руслана« під ч. 9 **ул. Коперника (Ліндого ч. 9.)** Експедиция місцева в Аґенциї Соколовского в пасажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Рекламациї неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 10 кр. від стрічки, а в »Надісланім« 20 кр. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 15 кр. від стрічки.

Русини в XIX. столїтю.

(Огляд в птичім летї.)

(Конець).

За нашої тисячи-лїтної минувшини зазнали ми всякі лихолїтя, перебули їх щасливо і українсько-руска народність помимо давної утрати державної самостійности не перестала істнувати. Хоч протягом віків своїми силами помогла до могучого зросту Польщі, двигнула Москву до значіня великої европейскої держави, занесла там з Києва просьвіту, пособляла своїми інтелєктуальними силами Поляків, Москалїв, Волохів, Мадярів, а навіть Нїмцїв, при всїм тім не лише упадає, але розвиває ся і поступає вперед, добиває ся того, щоби станути поруч иньших культурних народностий. Се неперечний доказ невмиручої сили українсько-руского народу, єго жизненности, як і єго призначеня до культурного посланництва на південнім сході Европи.

Однак при всїм тім не треба нам забувати памятної притчі, проголошеної пок. Яхимовичем в 1848 р. з нагоди зборів Головної Рускої Ради про руского женця, що заспав на ниві, коли тимчасом иньші робітники посунули ся на загонї значно вперед.

Протягом сего столїтя поступили ми неперечно вперед, але і се мусимо собі заявити, що поступали вперед не так скорою ходою, як ішли наші сусїди і иньші культурні народи — ми остали позаду них ще дуже далеко і мусимо йти скоро навзаводи, щоби хоч вчасти зрівняли ся з ними. Тимто мусимо ми подвоїти, потроїти наші змаганя, нашу народну роботу.

До такої народної роботи треба неперечно повної і ясної сьвідомости цїли і доріг, що до неї ведуть. Потреба до того з'єдинити всї сили на народних основах і не руководити ся остракізмом, який у нас від якогось часу завів ся, що відтручуємо від себе нераз охочі і спосібні сили. Мусимо собі уявити, що зрівнанє всїх під один стрихулець оснане утопією, а сама природа і вдача людска, єї ріжнородні прикмети витворюють ріжниці суспільних верств. Тимто для такої народної роботи треба приєднати всї верстви суспільні — ми повинні навіть подумати о тім, щоби приєднати і осьвідомити руским духом і ті вершки рускої суспільности, що під впливом історичних обставин відчужили ся.

А роботи на всїх полях нашого народного житя і не перелїчити. Гляньмо н. пр. на просьвітне поле. »Галицко-руска Матиця« обумерла, Общество ім. Качковского лише кирнить — отже маємо на всю Галичину одну »Просьвіту« від 32 лїт. Виказує она понад 10.000 членів, але се розуміє ся очивидно від самого заснованя товариства. Чимало з того вже убуло, так що в дїйсности і половини не буде. — А хочби число 10.000 було дїйсне, чиж оно відповідає 32-лїтній роботї товариства і числу рускої людности в Галичинї?! Се просто сором, що мало що не 3 мілїони Русинів дало таке мале число членів »Просьвіті«, коли тимчасом дрібонький нарід Словінцїв має кілька просьвітних товариств, що числять членів кількадесять тисяч. Теж саме і що-до числа читалень виказаних на 792 і філїй 18 — а кілько між ними лише на папері.

Що більше повинно обходити руску суспільність, як не вихованє шкільної молодїжи? Як виховаємо молодїж, така буде суспільність, така буде будуччина. Тимто превелику вагу має Руске товариство педаґоґічне. Є оно і у нас і то вже 17 лїт. але аж сум побирає, як згадати, що яких 500 людий почуло ся до обовязку приступити в члени сего товариства, хоч члени річно платять лише 1 корону, отже і найбіднїйшим улекшено приступ! А ми так богато деклямуємо про руско-народне патриотичне вихованє молодїжи.

Загляньмо на економічне поле — а стрітимо тут важну інституцию обезпечень від огню »Днїстер«, але ледво 63.314 найшло ся таких Русинів, що майно своє там обезпечили. Деж ті мілїони, про котрі ми все говоримо?

Розпочав ся тепер наслїдком відомої ухвали соймової що-до закладин Райфайзенок живий рух в Галичинї, бо і справдї орґанїзация тих кас може стати у великій пригодї збіднїлому селяньству і міщаньству. Можна би сподївати ся, що руска інтелїґенция кине ся ревно до сеї роботи і поведе її в хосен руского народу, що так страшно підупав економічно. Тимчасом передові люди, а бодай ті, що хотять бути передовими, ведуть формальну опозицию против того, заслонюючись тою казуістикою, що се може вийти на некористь рускої суспільности. Справдї виходить на те, що чоловік не повинен купати ся, хоч се потрібне для єго здоровля, бо може утопити ся. Тимчасом як наші проводирі економічні роблять опозицию проти Райфазенок, наші сусїди беруть ся жваво до роботи і з їх сторони є чотири рази більше зголошень о закладини Райфайзенок до кр. видїлу, як з рускої. Так ми будемо вести опозицию і останемо позаду, забуваючи о тім, що й на економічнім полї до рухливих і запобігливих належить сьвіт. Малоуспішність »Просьвіти«, її філїй і читалень треба іменно приписати сїй обставинї, що се товариство не уміло всюди сполучити просьвітної роботи з економічною і задля того селяньство і міщаньство, що не має ще такого ясного розуміня о просьвітї і її вартости, не горне ся так численно до »Просьвіти« і її читалень. Незвичайний свого часу зріст читальнї в Ми-

---

1

ПЕТРО НАНЗЕН.

Щасливе подружє.

I.

Коли радник мінїстерства, доктор права Фрідріх Єрмер, одержав одного ранку заручиновий білєт з іменами: Нанцї Шмід і Хрістіян Моґензен, почтовий асистент, то мусїв мимоволї всьміхнути ся.

Як властиво склало ся се на сьвітї, що його давний шкільний товариш Моґензен, той спокійний чоловік, заручив ся з гожою Нанцї Шмід?

Єрмер знав її з виду. Він пригадував її собі, як вона, що-йно ново упечений підлїток, показала ся перед пятьма - шістьма роками на плитах хідника. Вона вміла поводити ся в особливий спосіб, — не можна було так легко її недобачити. В лагідно похиленій голові було знамя дївочости. Але потім могла отворити нараз великі очи з поглядом гострої сьміливости. Стрітивши її, мав Єрмер нераз охоту слїдити за нею і пробувати щастя. Однак за кождим разом залишав се з боязни, що не може спустити ся на знак, який давали йому ті очи. А Нанцї Шмід не належала до тих дам, від яких можна сподївати ся з гори взаїмности. Він знав в коротких нарисах її родинні відносини. Вона була дочкою касиєра з банку, що помер перед кількома роками. Мати давно вже не жила. Тепер мешкала Нанцї Шмід у своєї старої, хоровитої тїтки, одинокої, незамужної сестри свойого батька.

Так се, із сею легкою мешканкою Копенгаґи заручив ся Хрістіян Моґензен, його приятель з молодих лїт!

Фрідріх Єрмер і Хрістіян Моґензен походили з того самого міста. В зеляндськім провінціональнім містї, де батько Єрмера був бурмістром, вів старий Моґензен корисний інтерес із селянами з околицї. Обох хлопцїв-ровесників вислано рівночасно до столицї, до ґімназиї. Вони мешкали в тім самім пенсіонатї, ходили до тої самої школи і були в тій самій клясї. Коли однак Єрмер був усе одним з найлїпших, Моґензен в своїй смирности вдоволяв ся тим, аби займати середнє місце. Взагалї нїколи не було між обома приятелями сумнїву, що Єрмер спосібнїйший. Була се ясна голова, що підбивала всїх, і вже дитиною зраджував нїжне розумінє того, що упримнило би йому житє. Рівночасно був любимцем учителїв і провідником товаришів. Противно Моґензен був отяжілий, чесний, товариський, пильний, але без найменьшої спосібности висунути ся наперед і звернути на себе увагу.

По перших роках науки розійшли ся дороги обох приятелїв. Моґензен покинув швидко науку, аби посьвятити ся почтовій службі, а Єрмер, що був більше честолюбивий, прямував знатним правничим шляхом. Своїх товаришів відвідував він так само точно, як піклував ся про свої зносини з богатими, знатними домами. На двайцять другім роцї житя здав він іспит, а незабаром потім дістав ся до мінїстерства фінансів, де працював тепер сїм до вісїм років і образував ся після найлїпших взірцїв. Його поведенє впадало у очі, тоалєта була після найновійшої моди. Зі своєю прямою, вирахованою поставою був він справдїшним типом молодого мінїстерського урядника comme il faut, на пів дипльоматом, на пів духовним.

Під своїм корректним зверхним виглядом укривав він меньше корректні наміри, а в товариствах мав задля легкої іронії велике щастє у жінок. Говорили, що він мав усїлякі легкі любовні пригоди, але що до тих тайних приключок був дуже дискретний і з успіхом виминав усякі скандалї.

В часї богатьох років Єрмер і Моґензен зносили ся мало із собою. Приязні зносини навіть ослабли трохи. Відвідували ся два-три ра-

кулинцях, з котрою умів пок. Рибачик получити задаткову касу і заінтересувати міщан, (о чім ми вже свого часу писали), повинен бути указкою для головного виділу, що єго задачею є як найревнійше пособляти засновуваню Райфайзенок при філіях, а по змозї і при кождій читальнї. Тодї побачить нарід реальний хосен і буде не десять, але сотнї тисяч членів.

Ми вже при иньшій нагоді вказували на потребу місцевої роботи народної, себ то щоби кожда руска одиниця — сьвященик, учитель, урядник, крамар і т. д. сповняли на своїм становищи свій обовязок. Тілько така сьвідомість одиниць дасть силу і значінє народови, а маса несьвідома, хочби з многих мілїонів зложена, не має значіня. Ми дуже часто любимо величати ся, що українсько-руский нарід є шестим що-до числа в Европі, четвертим в Австро-Угорщинї, а другим в Славянщинї, але забуваємо о тім, що сьвідомість дає доперва значінє і силу тим мілїонам. Ми часто покликуємо ся на Чехів. Отже що-до того питаня могли би ми богато научити ся від пок. Паляцкого, що був першим діячем у відродженю ческого народу, котрий головно єго заходами дійшов нинї до такого значіня.

В IV-ім томі діїв ческого народу поясняє Паляцкий історичними доказами, що могучість народу не залежить від величини ґеоґрафічного простору ним заселеного, не від числово великої єго етнічної сили, анї від слави єго воєнних і заборчих подвигів, від переваги материяльних засобів, але єдино від духової енерґії, з якою нарід розпалює поміж собою сьвітло нових думок і з вірою в їх спасенність іде хочби до найстрашнійшого бою. Лише діяльна участь народу при строєню суспільно-народної будови із щораз висшими поверхами, лише висновуванє з власного духа щораз нових первістків розвитку, які двигають людскість інтелєктуально і етично на висший щебель цивілїзациї, єсть мірою єго вартости, управненєм не лише до забираня голосу в ареопаґу людскости, але впрост управненєм до єго істнованя. Народи хочби як могучі, хочби численнійші від иньших, наколи лише они є до »споживаня хлїба« і не мали нї сили нї волї до висшого лету в краю ідеалів, не числять ся. Істория перейде над ними до дневного порядку байдужно — і мовчки.

Сї думки великого провідника ческого народу повинні ми мати все в живій тямцї, а коли так будемо дбати о розбудженє, розповсюдженє і скріпленє народної сьвідомости в найширших верствах рускої суспільности, коли розбудимо в нїй сю духову енерґію, запалимо в її души сьвітло ідеалів народних і віру в їх спасенність, тодї наші потомки з иньшими придбанями зустрінуть XXI столїтє, як ми зустрічаємо XX.

До конференциї.

Угляний страйк спинив подекуди полїтичну акцию нового кабінету, тим більше, що мінїстер справедливости, бар. Спенс-Боден, яко знаток відносин на Мораві лично удав ся до деяких копалень для розслїдженя обставин і посередниченя між робітниками а властителями закопів. А звісно, що бар. Спенс-Боден є автором язикового закону для Морави.

Нинї подаємо деякі подробиці що-до миротворної акциї д-ра Кербера. І так, вийшло вже на яву, що др. Кербер обіцяв упертим националам скликати парлямент межи 15—20 лютого. Рівночасно з конференциєю він не хотів скликати парляменту, порадившись у декого з правиці, де єму сказано, що скликанє парляменту було би зовсїм безцїльне, позаяк невдоволені Чехи мусїли би з огляду на своїх виборців вже на першім засїданю розвести обструкцию, а се роз'ярило би ще більше обі спорючі сторони. Дехто проєктовав на разї скликати сойми, але сойми не упорались би з своєю задачею перед шести недїлями, а за сей час могла би угодова справа опять забагнити ся.

Вийшло також на яву, що клюб националів подїлений »на завзяту« більшість (ультрасів) і мале праве крило умірковaних. На чолї послїдних стоїть др. Гогенбурґер, котрому за те на днях в радикальних дневниках довів ся згірдний епітет Staatsmann-a. Grazer Tagblatt каже впрочім про збори провідників лївиці, що на них верховодила нїмецка більша посїлість, що не вартна нюха табаки. Ухвала сих зборів мусить бути змінена на зборах всего клюбу националів 29. сїчня. Посли з Альп мають рівне право дбати про нїмецку справу в Чехії і на Мораві, як посли судетских країв. Тепер не розходить ся о примиренє Чехів з Нїмцями судетскими, а о цїлу нїмецку справу в Австриї. Справа та розточена широко, а хто хотів би вдоволити ся специяльною угодою ческо-нїмецкою, той буде в наших очех — зрадником на нїмецкій справі в Австриї.

В противоположеню до сих радикальних поглядів станув пос.-национал Праде в »Reichenberger Ztg.« Він каже: Др. Кербер з'обовязав ся скликати парлямент в другій половинї лютого, а се вистає, щоби ми взяли участь в конференциї. Тілько-ж на сїй конференциї мусить бути обговорений весь комплєкс ческо-нїмецкого питаня. Именно треба там договоритись що-до 1) Урядової внутренною і внїшної мови в Чехії і на Мораві. Чехію треба подїлити на три язикові области. 2) Урядової мови для автономних властий, причім не обійде ся без перекладчиків. 3) Куриального подїлу сойму з правом veto. 4) Зміни соймової ординациї виборчої. 5) Закона о школах национальних меньшостий. 6) Заснованя ческої торговельної палати в Кралевім Градци і 7) Подїлу краєвого суду на два национальні сенати та подїлу скарбової дирекциї і заряду почт. Другі нїмецкі дневники накликують своїх послів, щоби они пильно глядїли за тим, ким др. Кербер обсадить секцийні шефівства опорожнені по Гартлю, Резеку і другі? Чех — кажуть ті дневники — не сьміє вже засїсти в мінїстерстві просьвіти. В виду того заявляють знова ческі дневники, що др. Кербер пливе вже струєю нїмецкої лївиці, а весь кабінет не є чим иньшим, як екзекутивним комітетом лївиці. Він звязав собі вже руки лївицею і єї катеґоричними розказами (подібно як ґр. Клярі), а в таких обставинах годї думати про национальний мир.

Ті обставини наводимо нарочно, щоби оправдати наш песимістичний погляд, висказаний на саму вість про мирову конференцию, о успіху сеї акциї правительства. За їдою росте апетит, за уступчивостию правительства супроти нїмецкої лївиці виросли ті безличні жаданя националів і близьких їм поступовців. Знаючи з досьвіду, що перед їх обструкциєю скапітульовали чотири кабінети, упали язикові розпорядженя цїсарскі і державний авторитет — Нїмцї з лївиці розказують вже правительству неначе своєму слузї.

Галицкий павільон на парискій виставі.

На галицкій площи в подвірю будинку »неустайньої вистави краєвого промислу« ведеть ся горячкова робота при складаню галицкого павільону призначеного на всесьвітну виставу в Парижі. Роботи ведуть вислані з закопаньскої школи чотири веркмайстри: Антін Сьвєнх, Іван Сьлївка, Ксенофон Целевич й Рутковский. Сам павільон викінчений в закопаньскій школї промисловій — весь майже в стилю тамошних гірників, тільки на лїво від головного входу видно на стїнах гуцульску орнаментику. Розміром павільон не великий, в довжинї має понад 7 м., 5 м. ширини та 4 висоти. Проти головного входу у віддаленю двох третих від нього містить ся підвисшенє. На нїм є стіл з двома кріслами — на столї статуя Матери Божої ченстоховскої, а висше на стїнї дві малі полиці. Далї при передній стїнї проти входу є піч, а над нею теж полиця. Біля печі — пижа — в нїй містить ся отоманка, а над нею лямпа з електричним осьвітленєм. Права стїна для нас найінтереснїйша — при нїй біля головного входу містять ся проби гуцуль

зи до року, а коли стрічали ся на вулиці, зачинали розмову.

Се розуміло ся само собою, що Єрмер зложив свойому старому приятелеви ґратуляцийну гостину. Високе зацїкавленє, яке збудило в ньому імя судженої, було причиною, що гостина відбула ся дуже швидко. Вже того самого дня відшукав він Моґензена і застав його дома. Те сердечне співчутє зробило приятелеви милу несподїванку; в своїм надмірнім щастю звірив ся сейчас Єрмерови зі своїм малим любовним романом.

Свою суджену пізнав у дентиста, де вони стрічали ся кілька ранків і де їй Моґензен оказував свою чемність, устроюючи се так, що все приходив перший, аби потім пускати все наперед ввічливо молоду даму.

»Зрештою не потребуєш думати, що зуби моєї судженої є ушкоджені«, додав з поспіхом, »вона приходила лише на те, аби їх дати оглянути. Мінї знов пльомбовано кілька черінних зубів«.

Пізнїйше стрітили ся вони на вулиці і небавом потім заручили ся. А за місяць або за два повинно відбути ся весїлє, як лише Нанці скінчить свою виправу. Вони-ж не мали найменьшої причини ждати. »Ти знаєш, що я маю майже три тисячі корон з процентів; коли до сього дочислити 1800 корон моєї пенсиї, то можемо зовсїм добре жити«.

»Я вже на перед тїшу ся«, говорив він дальше, »що ти познакомиш ся з Нанці. Ми говорили часто про тебе, і я знаю, що вона хотїла би дуже радо пізнати тебе«.

Остаточно умовили ся, що одного дня в сїм тижнї їсти муть вечеру в одній реставрациї. — — — Єрмер прийшов перший і сїв при столї. Незабаром отворили ся двері, і увійшов Моґензен зі своєю судженою, — він широкий, великий, з капелюхом на потилиці, з румянцями на лиці і з чотирокутною, рудавою бородою, вона струнка й ніжна, в модній вовняній сукнї весняній, в короткім жакетї і в маринарскім капелюсї.

Обнявши її стан рукою, повів її Моґензен до приятеля, що підніс ся як-раз з місця, і представив їх собі:

»Тут мила, бачиш мойого найстаршого і найлїпшого приятеля, Фрідріха Єрмера. Надію ся, що станете згодом добрими приятелями«.

Панна Нанці отворила свої великі очі, поглянула на Єрмера, а потім подала йому руку і сказала з усьмішкою:

»Коли лише половина всїх тих похвал, які я про Вас чула, правдива, —«

Єрмер перебив їй:

»Про Вас всякі похвали були злишні. Я давно вже знав і подивляв Вас«.

Вони перебули вечір дуже живо і приємно. Молода дама не говорила богато, та за те сьміяла ся тим більше, а її сьміх був повний захвату, такий кокетний та враз і соромливий. Все можна було завважати у неї ту сумішку осторожности і сьміливости, ту принаду і уступанє, що заінтересувало Єрмера з першого разу, як лише її побачив.

Відносини між судженими були повні любови. Моґензен горів любовним жаром і не пропускав навіть пятьох хвилин, аби не домагати ся пестощів. І не скуплячи ся, але також без одушевленя, позваляла вона себе цїлувати і гладити, заховувала все свою усьмішку, наставляла йому лице, простягаючи ся з вдоволенєм, коли він цїлував її в шию.

Єрмер і панна Нанці зістали хвилинку самі. Сейчас замовкла розмова, але потім промовила вона, дивлячи ся йому спокійно в очі:

»Чи знаєте, що в моїх заручинах з Хрістіяном найбільше приманливе було для мене те, що пізнаю вас?«

Він відповів:

»А ви знаєте, що я завидую Моґензенови?«

Коли Моґензен в тій самій хвилї вернув і підійшов до своєї судженої, аби поцїлувати її волосє, повторив Єрмер:

»Я власне говорив паннї Шмід, що завидую тобі«.

»Се мінї прикро, задля самого тебе«, відповів Моґензен, обертаючи се в жарт, — але ми не можемо оба її дістати, — чи так, мила?«

(Далї буде).

ского стилю. Не богато їх: шафа, два крісла й 2 полиці. Та хоч в невиднім місцу — звертають на себе увагу гостий. Шафа й крісла, се вироби коломийскої школи промислової. Дійсно композиция та артистичне викінчене сих меблів приковують до себе око та сьвідчать як сильно розвитий змисл артистичний у наших гуцулів. По лївім боці входу містять ся сходи — се виріб слюсарский. Стіни украшені килимами. Входів є три: над двома з них на ліво і право від головного входу містять ся »супрапорти« а в них бюсти Міцкевича й Коперніка. (Про Шевченка, як звичайно — забуто. Скілько знаємо з приватного жерела, причиною сього був брак відповідного моделю в закопаньскій школї. Се мав би бути оправданий арґумент?!) В горішних частинах стін звертають на себе увагу гарні різьби на яворовім дереві — там також містять ся: на ліво — герб Кракова, на переді — герб Галичини, а на право герб міста Львова. Під гербом краківским є значно більший герб Польщі а під львівским герб Руси (лев, що спинає ся на скалу). Над головним входом австрийский орел. Розумієсь, що так цїлі стіни павільону як і згадані полиці окрашені гарною різьбою в закопаньскім або гуцульскім стилю.

Поки що богато річий особливо дрібнїщих ще в паках, иньші ще в дорозї. Композиция цїлого павільону враз з всїм його внутрішним уладженєм — се дїло директора закопаньскої школи а небавом професора львівскої політехніки п. Ковача. Треба дійсно подивляти його широку фантазию та глубокий змисл естетичний сполучений враз з основним знанєм краєвих стилїв, коли згадаєсь, що почавши від орнаментики стін павільону та скінчивши на найдрібнїщих деталях його змісту, се все продукт талану сього знаменитого архітекта. Се в найголовнїщих нарисах образ галицкого павільону о скілько був до вчера зложений. В пятницю мав оглянути його намістник перед від'їздом до Відня.

Жиди між Гуцулами.

Справа »продажи« полонини »Гребенище«, власности Павла Павучєка Петрового з Яблониці буковиньскої Salamon-ови vulgo Schlom-i Schärf-ови, в Яблониці буковиньскій.

(Далї).

Я вернув до дому у четвер (2/3 1899 І. П.) і сповіствував жінцї і дїтем, як я гостював (як менї велось у дорозї І. П.), тоди вони заголосили (заридали І. П.), зачєли приказувати (голосити як за умерлим І. П.), що я зробив. Потому третої днини (5/3 1899 І. П.) пішов я до нотара і в понедїлок (6/3 1899 І. П.) вступив я до нотара і росповів єму цїлу сторію за Bregera, як він мене фантував і яким способом я з Шльомов зробив контрат. Тоди каже менї нотар: »А чомусте менї се не сказали?« »Не казавєм тому, бо, кажу, яка се була темна ніч, колим у у вас контрат підписували, а жиди мої вороги, то були би мене житє збавили, — кажу, таже ту був той Breger — комісар, отой куцо убраний панок. На се обзиваєсь писар нотарский: був! був! той Breger жидок, що сидит на Яблониці під горбом. На се я кажу до нотара: Пане! я іду се мельдувати до карного суду, а нотар був підпертий так на лїкти, нотариха замітала хату, а нотар на се каже: от тепер упалим у кримінал! Я вас прошу не ідїть до суду; Schloma Schärf вам доверже (докине І. П.) пару соток, та може си ви перелагодите та будете сидїти супокоєм«. Я подякував та хочу іти, а писар нотарский каже менї: »ждїт! Через чєс виносит нотариха кавалок хлїба і горщє кави: загрійте си, каже, бо то студїнь. Я похарчував, подякував і пішов д' хатї.

На Яблониці повернув я до двірника Dudia Schärfa, дьедї Schlom-и і застав Surekl-у, жінку єго і жінку Schlom-и. Surekla стала до мене говорити: а було весїлє? — Було? — кажу. — Котрий си женив? — Пилип великий. — Великий а дурний, каже жидівка, а то тому, що мій пасерб не хотїв брати 25 зр. від Schlom-и, аби мене намавляти до продажи полонини. Потім надійшов Breger з другої хати. А?! ти комісар, кажу, ти ту, не в канцеляриї?! На се зачала жінка Schlom-и совати (скакати до очей І. П.(Breger-ови в очи, так си запинила (роз'юшила І. П.), що страх. Хотя вони шварґотїли по жидівски, то я дорозумівав си, о що ту іде. Потім надійшов Dudio, двірник (отець Schlom-и І. П.), а я го питаю си: був у вас ту в понедїлок комісар? А він каже: нї! не був! (Се Павло Павучєк питав ся за того »комісара« котрий мав в понедїлок (27/2 99) викидувати з хати Миронючку Дмитриху, як казав Nussio Scher при »фантованю« І. П.). Я питав ся у Dudia: де Schloma? — В містї, каже, вийде у четвер (9/3 99 І. П.), тож приходїт, та си полагодите — і з тим пішов я д'хатї.

(Далї буде).

З полїтичного поля.

Нїмецкий парлямент заявив ся онодї за новелею о здвоєню воєнної фльоти Нїмеччини. Здвоєнє фльоти має бути довершене до 1916 р. На сю цїль визначить державний буджет щорічно по 11 мілїонів марок.

Петербурский »Свєт« Комарова подав на днях сензацийну але неїмовірну вість, мовто король Александер сербский задумав сполучити сербску православну церков з Римом.

Оповіщений 25. сїчня китайскою царицею указ каже, що цар Кванґ-Су уступив з престола задля слабого здоровля і передав престол доброохотно(?) синови кн. Туано, Пут-Сінґ-ови. В імени малолїтного буде і дальше управляти державою цариця. В слїд за сим донесли анґлїйскі дневники з 25. (рано), що цар Кванґ-Су по підписаню абдикациї подякував матери-цариці за реґенцию духа чемненько, але слїдуючої ночи убив себе (або єго убито?). В заграничних посольствах не предпринято доси нїяких мір по причинї детронїзациї Кванґа-Су. З Шанґаю вістять лише, що Кванґа-Су усунено за єго(?) симпатиї до Японії, Анґлії і Америки, та що в цїлім дїлї мали свою руку Росия і Франция. Французскі маринарскі жовнїри мали навіть вже вступити до Пекінґу. Вісти сї через те неімовірні, бо Кванґ-Су, запроторений в царску палату від кількох лїт, не міг мати жадного впливу на заграничну полїтику Китаю. Вість про самоубийско Кванґа треба поки-що приймати з резервою,

З боєвища маємо занотувати трохи комічну пригоду. Англичани заняли Спіонскоп, а таки не суть в єго посїданю. Від того і пішли всї хибні вісти, які через вчерашний день приносив телєґраф. Зразу сказано, що Варрен заняв Спіонскоп, відтак сказано, що се був лише горбок Ерест побіч Спіонскопа, а тепер доносить сам Булєр офіцияльно під датою 25. сїчня таке. »12-та година, полудне. Дивизия ґен. Варрена виперла Боерів з Спіонскопу«. Але вечером сего самого дня доносить Булєр: »З жалем мушу подати до вашої відомости, що о скілько нинї рано я дізнав ся, Варрен був сеї ночи змушений віддати Боерам Спіонскоп«.

З Преториї вістять, що 24. сїчня 200 лянсиєрів хотїло перебити ся з Ледісмісу, але Боери завернули їх.

Новинки.

— **Вечерницї.** З львівскої »Зорі«. В недїлю 28. н. ст. відбуде ся в комнатах товариства (ул. Краківска ч. 17) »вечерок з танцями«. Стрій вечерковий. Початок о 8 годинї. — З Бродів. В четвер 1. н. ст. лютого с. р. устроює товариство »Руска Бесїда« в Бродах, в комнатах Вп. коморника Громницкого »вечерок з танцями«. Стрій для пань вечерковий, для мущин балевий. Початок о 8 годинї. Вступ від особи 1 корона. — З Коломиї. Вечерницї з танцями в комнатах товариства »Родина« відбудуть ся в суботу 27. с. м. Початок о 8. годинї. Вступ 50 сотиків. Окремих запрошень не розсилає ся.

— **Конкурс.** Дирекция почт і телєґрафів розписала конкурс на посаду почтмістра в Бірчи за кавциєю 1000 корон з платою 5.460 корон. Рівнож розписані конкурси на почтових експедиторів за кавциєю 400 кор. в Литвинові (Підгаєччинї) з платою 1420 кор. і в Тартарові (Надвірна) 380 кор. Речинець до 10 лютого.

— **Руска мова на унїверситетї.** Лекциї лектури рускої мови на львівскім унїверситетї зачали ся вже. Сей лекторат з'орґанїзовано передовсїм для Поляків, що не знають цїлком рускої мови, або знають єї дуже лихо. Лекциї відбувають ся в пятницю та понедїлок на унїверситетї в IV. салї, а то у І. відділї (для тих, що нїщо не знають) від 5—6 год., а у II. відділї (для тих, що хочуть вправити ся в письменнім уживаню рускої мови) від год. 6—7.

— **Рада міска — не ласкава.** На онодїшнім засїданю відкинула рада міста Львова утвореня двох других сотрудників при церквах св. Параскеви і Петра, заставившись тим, що не посїдає на те відповідних фондів. В міскій радї не засїдає — дякувати акциї консолїдацийній при виборах торічних д-ра Павуцкого і Нагірного — жаден Русин. Покритє обох сотрудництв буде мусїло переняти правительство.

— **»Комар, двотижневник гумористично-сатиричний, з ілюстрациями«.** — Під таким заголовком зачне виходити у Львові з днем 1-го лютого с. р. гумористичний орґан під редакциєю п. Івана Кунцевича.

— **Торговельна спілка шкільних приладів.** У Львові істнує спілка, що виробляє і продає шкільні приряди, як зошити і т. п. Цїль сеї спілки є викинути з рук наших купців заграничні вироби і таким чином розвивати краєвий промисл. Цікаве лише, чому і Русини не могли би забрати ся до такого корисного предприємства. Не кажемо вже »Народна Торговля«, але навіть поодинокі люди, як Спожарский, Дудкевич, Андрейчин?

— **Др. Яцковский.** Онодї вечером покінчив ся перед звичайним трибуналом у Львові процес адвокатів д-ра Роїньского і Левенштайна о обиду чести проти бувшого адвоката Яцковского. Яцковского уважають всї тихим інспіратором звісного »Monitor-a«. В сїм орґанї нападає Яцковский від лїт на д-ра Роїньского за те, що сей яко прокуратор адвокатскої палати обжаловав перед лїтами Яцковского о обманьство, довершене на родинї Відаєвичів, за що Яцковского і суспендовано з адвокатури. Перед суди присяжних годї було тягнути Яцковского, бо — на жаль — галицкі суди присяжні втратили вже давно свою независимість. Трибунал узнав Яцковского винним і засудив єго на 6 місяцїв тяжкої вязницї з одноразовим постом що місяця і на зворот коштів процесу. Яцковский вніс від засуду рекурс. У Львові приняли всї засуд Яцковского з повним вдоволенєм.

— **Біда чи моральний упадок?** За 1899 рік арештовано у Львові 8621 осіб. З тих відставила полїция 3350 осіб до суду. Найбільше увязнених було за крадїж — 1929 осіб, відтак за пяньствованє (500 осіб). Львів може лише тим потїшитись, що 1898 р. увязнено аж 10.813 осіб, отже о 2.192 більше.

— **Кс. Стояловский** кандидує до краєвого сойму в Бохенщинї на місце пок. Гошарда і скликує там віча, на котрих — після реляций польских дневників — виступає дуже завзято проти лат. духовеньства і дворів.— У Львові, на місце пок. д-ра Смольки, кандидує дехто — д-ра Дашиньского. Здає ся однакож, що львівске міщаньство схоче сей мандат віддати Цюхціньскому, бляхареви за те, що попередний мандат до сойму зі Львова віддано »інтелїґентови«, проф Солєскому.

— **Телєґрафи в Китаю** заведено лише в 1855 р і то лише як полученє портових міст підморским каблем. Першу лїнію на суші вибудовано аж в 1884 р. з Тієнтсін до Санґай. Від того часу телєґрафічні лїнії побільшили ся сильно, але будова нових лїнїй є все получена з великими перепонами, бо між мешканцями панує той пересуд, що тїнь дротів нищить спокій мерців. Треба було аж цїсарского розпорядженя, силою якого карає ся смертию тих, що ушкоджують телєґрафічні дроти, аби уможливити дальше закладанє телєґрафів.

— **Японцї в Китаю.** З далекого Сходу пишуть про факт, який сьвідчить, що Японія хоче відограти в Китаю важну ролю. Японцї хочуть заложити в Пекінї військову академію, в якій японьскі офіцири образували би хіньских кадетів. Із сим проєктом віднесли ся они до хіньского правительства, що, хоч досї не дало ще рішучої відповіди, але є надія, що прихилить ся до сего проєкту.

— **Вставати досьвіта є знаком звиродненя.** Мило буде почути неодному лїнюхови, що вставати досьвіта се — після гадки богатьох сучасних учених — не є признакою здоровля та гожости, але якогось завмертя у одиницї, а звиродненя у цїлих ґенераций. Се вже доказано, що найраньше встають люди в старшім віцї і гарний сей звичай не походить із моральних причин, але має підставу в устрою старечого їх орґанїзму. Коли хто лягає дуже швидко у вечір, а досьвіта схоплює ся як найшвидше, се безперечна признака, що у него ствердли жили. Таку тезу поставив неданно британский »Medical Journal«, а до него пристали небавом всї поваги наукового лїкарского сьвіта. Історія вказує нам на пр., що всї народи, в часах, коли почали упадати, вставали дуже рано. Найстрашнїйший приклад дає нам нинїшний Китай. Звичай вставати досьвіта закорінив ся там так сильно, що не усунула єго навіть европейска культура. Цїлий Китай, почавши від цїсаря аж до корабельного слуги встає рано між 2 а 3 годиною і то в лїтї чи в зимі. В тій зрештою годинї отви-

рають ся там авдиєнцияльні салї цїсаря. Двірскі торжества зачинають ся коло 8 години рано, а о 10 годинї кінчить ся вся дїяльність цїсаря. Розуміє ся, що найде ся якийсь виїмок, але загал тримає ся сьвято старого звичаю. З того слїдувало би, що вставати досьвіта, се можна би назвати що найменьше хіньским звичаєм. Але після нас най робить кождий, як єму найлїпше.

— **Фальсифікати**. Краєвидів Корота є в торговельнім руху більше підроблених нїж правдивих. Останнїми часами були они причиною двох процесів о обман. Правда, що сам Коро не мало завинив тут. Славний сей артист має дуже добре серце і дуже часто роздавав свій підпис як філянтропійний дар. Раз приходить до него молодий маляр, дуже убогий, змерзлий та голодний. Під пахсю тримає малий образ намальований видно під впливом Корота. Прийшов до Корота просьти єго о посередництво в продажи. »Кілько-ж хотїли би ви дістати за свій образ?« »Коби хоч 25 франків.« Коро приглядає ся образови. »Знаєте, се цїлком добрий образ! Я поможу вам, аби ви дістали 500 фр.« і смарує на принесенім образї свій підпис. Молодий маляр дістає дуже легко 500 фр. за образ заосмотрений підписом Корота. А тепер десь висить сей фальсифікат в сальнї якогось дорсбкевича, якому не йшло про саму річ лише про фірму.

— **Кошта парискої вистави** обчислено на 100 мілїонів франків. З того припадає 20,000.000 на обі палати для штук красних; 24,320.000 на будинки Еспляванди Марсового Поля та здовж Секвани; 5,590.000 на нівеляцийні роботи а 8,100.000 на роботи декорацийні. Крім сего кожда держава, що бере участь у виставі устроює свій власний павільон призначуючи на се відповідні суми по кілька мілїонів. Тих 100 мілїонів франків покриває Париж сумою 20 міл., французске правительство сум. 20 міл., а решта 60 міл. має вплинути від публїки. В сїй цїли завязало ся пять великих фінансових інституций, що пустили у обіг 3,250.000 так зв. »bons de l'Exposition«, кождий по 20 франків. Вже таким чином може вплинути 65 мілїонів франків не числячи того, що принесуть білєти по 1 фр. від осіб, що не закупили бонів. Є се дуже практична новість і дуже вигідна, бо ті »bons de l'Exposition«, що продають ся вже від 1896 р. дають великі користи та улекшеня. У нїй властитель набуває право до 20 безплатних вступів на виставу, до участи в 29 тягненях льосів, яких найбільші виграні виносять по 50 і 100 тисячів франків, до зниженя цїни карт до таких павільонів, у яких буде платити ся окремий вступ, далї до зниженя цїни їзди зелїзницею, почавши від французскої границї і до кількох безплатних прогульок в дальші околицї Парижа.

ОПОВІЩЕНЄ.

Подає ся до прилюдної відомости, що в мисль призволеного високим ц. к. Мінїстерством фінансів з дня 13-го жовтня 1899 ч. 55659. продовженя для нашої лотериї на рік 1900, тягненє льосів постановляє ся на днї 10-го і 11-го н. ст. жовтня 1900 (середа і четвер перед св. Покровою).

Від комітету великої Львівскої руско-церковної дяківскої добродійної фантової лотериї.

Телеґрами.

Відень, 27. січня. Мінїстер Кербер вислав вже офіцияльні запросини на мирову конференцию на адреси Евґля, Пальфіого, Функого і Зачка з просьбою, щоби визначили делеґатів. Конференция збере ся 5. лютого у Відни на перше засїданє. Проводити їй буде сам др. Кербер.

Відень, 27. січня. Президент австро-угорского Банку Кавц уступить ще перед загальними зборами Банку. Рівночасно послїдує іменованє д-ра Білиньского.

Софія, 27. січня. Каль одержав від болгарского князя на прощанє ордер Александра, найвисше в Болгариї відзначенє, почім вернув до Відня.

Відень, 27. січня. Оповіщеня о управильненю плат офіцирів відложено по незвісній ширшим кругам причинї. Оповіщеня надїялось війско вже 25. січня. Кажуть, що Угорщина хоче рівночасно піднести плати гонведів. Материяльно не втратять нїчого офіцири, бо закон остане правосильний від давнїйшого речинця.

Прага, 27. січня. При вчерашнім третім голосованю на посадника міста Праги Серб одержав 43, Подлїпни 42 голосів. Слїдуюче голосованє, в котрім рішає беззглядна більшість, відбуде ся через тиждень.

Брукселя, 27. січня. Депеша Кабльова з Преториї доносить: В послїдних боях над Туґелею знищили Боери цїлу армію Варрена. В бою лягло 800 Англичан, 1500 людий заполонено. Притім забрано Англичанам 17 пушок. Боери гнались за утїкаючими Англичанами аж у табор Варрена. Тут думають, що Англичане вже залишать дальшу війну.

Льондон, 27. січня. Лаконїчна депеша Булєра з над Туґелї (о втратї Спіонскопу) затривожила всїх. Догадують ся, що Варрен розбитий.

З. БОДЕНШТАЙН

Львів, ул. Кароля-Людвіка ч. 29.

поручає

— **свій головний — фабричний** —

склад інструментів музичних

як також великий вибір

інструментів самограючих та забавок для дїтий

по найнизшій цїнї.

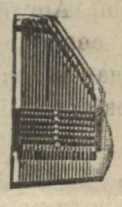

Подарки на Сьвята і Новий Рік!

Найдешевше

жерело купна

так довго, поки запас старчить.

зр. 2·20	нїклевий анкровий ремонтоаровий годинник кишеньковий з позолочуваним ланцушком.
зр. 4·65	добірний срібний ремонтоаровий годинник кищеньковий разом з срібним американьским ланцушком.
зр. 4·90	женьский срібний ремонтоаровий годинник разом з посріблюваним лїпшим анґлїйским ланцушком.
зр. 11·50	14-каратно-золотий годинник ремонтоаровий разом з атласовою касетою та елеґантним ланцушком.

Кождий годинник має 3-лїтну ґваранцию.

зр. 1·50	коштує 6-каратовий перстень з елеґантним камінєм.

Річи посилає ся за послїплатою або за попереднім побранєм гроший. Сли річи не вподобають ся, можна звернути в протягу 8 днїв, а взяті гроші звертає ся назад, так що купуючий не поносить нїякої страти.

Brüder Hurwiz, Exporthaus, — Krakau, Stradom 17.

— Богато ілюстровані цїнники висилає даром. — Аґентів пошукує. —

Рік заснованя 1892.

ТОВАРИСТВО ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНЄСТЕРЪ"

перше і одиноке руске Товариство асекурацийне, **припоручене** Всч. Духовеньству і всїм вірним Впреосв. Митроп. і Преосв. Еп. **Ординариятам** всїх **трех** епархій, обезпечає будинки, урядженє домашне, скот, господарскі знаряди, збіже в зернї і соломі, сїно в стогах і будинках **против шкід огневих.**

Стан фондів ґваранцийних з днем 31-го грудня 1898 **виносить:**

Фонд резервовий	96.775 зр. 05 кр.		206.880 зр. 57 кр.
Резерва премій	64.263 „ 12 „		
Фонд основний	45.000 „ — „		
Резерва специяльна	842 „ 40 „		

Тарифи »Днєстра« дуже умірковані, услівя обезпечень користні, а шкоди лїквідують ся безпроволочно. До кінця 1898 року виносили виплачені **шкоди** 527.790 зр. 67 кр. **Полїси** »Днєстра« приймає **Банк краєвий** при **пожичках** гіпотечних.

На житє можна обезпечатись **через »Днєстеръ« в Товаристві взаїмних обезпечень в Кракові**, котре дає найкористнїйші услівя, представляє своїми фондами найбільшу ґваранцию і видає полїси і квіти в рускім язицї.

Товариство взаїмного кредиту »Днєстеръ«, стоваришенє з обмеженою порукою, удїляє **пожички** *за оплатою 5½% і 1% додатку на кошта адмінїстрацийні* за інтабуляциєю або порукою двох відповідних ручителїв, до сплати в ратах на 3 до 10 лїт і приймає вкладки до опроцентованя від **членів і третих осіб** по **4%**. Удїл членьский виносить 25 зр., вписове 1 зр. Членом бути і пожичку дістати може тілько член обезпечений в »Днєстрѣ«. Інформациї удїляє Дирекция листовно.

Зголошеня о удїленє аґенций в окрестностях **де нема** близько аґентів »Днєстра«, **приймає ся.**

Інформациї і посередництво до заключеня обезпечень житєвих в найкористнїйших комбінациях.

Пожички для членів Тов. взаїмн. обезп. і взаїмн. кред. »Днєстеръ на 5½% і 1% додатку на кошта адм.

Львів, ринок ч. 10. (дім »Просьвіти«).

Хто хоче заробити 400 марок місячно

певно, легко і без ризика?

Нехай шле свою адресу без марки під **V, 21,**

Annoncen Exped. **K. F. Wojtan** Leipzig-Lindenau.

Видає і відповідає за редакцию **Стефан Кульчицкий.**

З друкарнї В. А. Шийковского.